

Konceptuālais ziņojums “Par jauna doktorantūras modeļa ieviešanu Latvijā”

Publicēts: 26.05.2020.

Jauns doktorantūras modelis Latvijā

2020. gada jūnijā Izglītības un zinātnes ministrija gatavojas iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā konceptuālo ziņojumu “Par jauna doktorantūras modeļa ieviešanu Latvijā”, kas līdz 2026. gadam paredz ieviest pētniecībā balstītu, konkurētspējīgu un uz inovācijām orientētu doktorantūru. Jaunais doktorantūras modelis nosaka, ka doktora studiju programmas (DSP) apguve, promocijas darba, kā arī doktora teorētiskā pētījuma un mākslinieciskās jaunrades darba izstrāde, kas rezultējas ar doktora grāda iegūšanu, ir vienots process. Konceptuālajā ziņojumā ietvertais risinājums izvirza jaunu doktorantūras finansēšanas pieeju, stiprinot DSP ciešāku sasaisti ar pētniecību un sekmējot doktora grāda iegūšanu optimālā laikā (trīs līdz četros gados), jaunu doktora grāda piešķiršanas jeb promocijas procesu, kā arī citus priekšnosacījumus DSP īstenošanai, tostarp par augstskolas pētniecisko kapacitāti, doktorantūras skolu izveidi, DSP licencēšanu un akreditāciju, DSP atbilstību Zalcburgas principiem un rekomendācijām.

Doktorantūras laikā doktoranti ieņems nevēlētā pētniecības personāla amatu un saņems doktoranta atalgojumu 12 000 euro (t.sk. iekļaujot visus nodokļus un sociālās garantijas) apmērā gadā augstskolā vai sadarbības partnera zinātniskajā institūcijā, kur tiks īstenota promocijas darba vai doktora teorētiskā pētījuma mākslās un mākslinieciskās jaunrades darba izstrāde, tādējādi sekmējot doktora grāda iegūšanu optimālā laikā un vienlaikus samazinot doktorantu atbirumu. Jaunā doktorantūras modeļa ieviešanas pārejas periodā (līdz 2023. gada beigām) tiks nodrošināts Eiropas Sociālā fonda finansējums 8.2.2. specifiskā atbalsta mērķa “Stiprināt augstākās izglītības institūciju akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās” trešās projektu iesniegumu atlases kārtas ietvaros doktoranta grantiem, paredzot iespēju segt doktoranta atalgojuma, kā arī pētniecības un mobilitātes izmaksas.

Piešķirot valsts budžeta finansējumu augstskolām DSP īstenošanai, tiks ņemts vērā augstskolas doktorantu un doktora grāda ieguvēju skaits, augstskolas sniegums zinātnē un mākslinieciskajā jaunradē, kura izpildē tieši iesaistīti doktoranti, kā arī citi rezultatīvie rādītāji.

Jaunā doktorantūras finansēšanas pieeja vismaz sākotnēji tiks īstenota piešķirto valsts budžeta līdzekļu ietvaros, tās pakāpeniska ieviešana plānota sākot ar 2022. gada uzņemšanu. Papildu valsts budžeta līdzekļu piešķiršana tiks izvērtēta 2022. gadā.

DSP visām augstskolām būs jāorganizē centralizēti – doktorantūras skolās, uzņemoties institucionālu atbildību par pētniecībā balstītām studijām. Doktorantūras skolas administrēs uzņemšanu doktorantūrā, doktora grāda piešķiršanas procesu, finansējuma sadali un kursus plaši izmantojamo prasmju apguvei vairākām DSP. Augstskola varēs veidot vienu vai vairākas doktorantūras skolas, bet ne vairāk par vienu doktorantūras skolu katrā zinātņu nozaru grupā. Uzņemšana doktorantūrā nebūs sinhronizēta ar akadēmiskā gada sākumu.

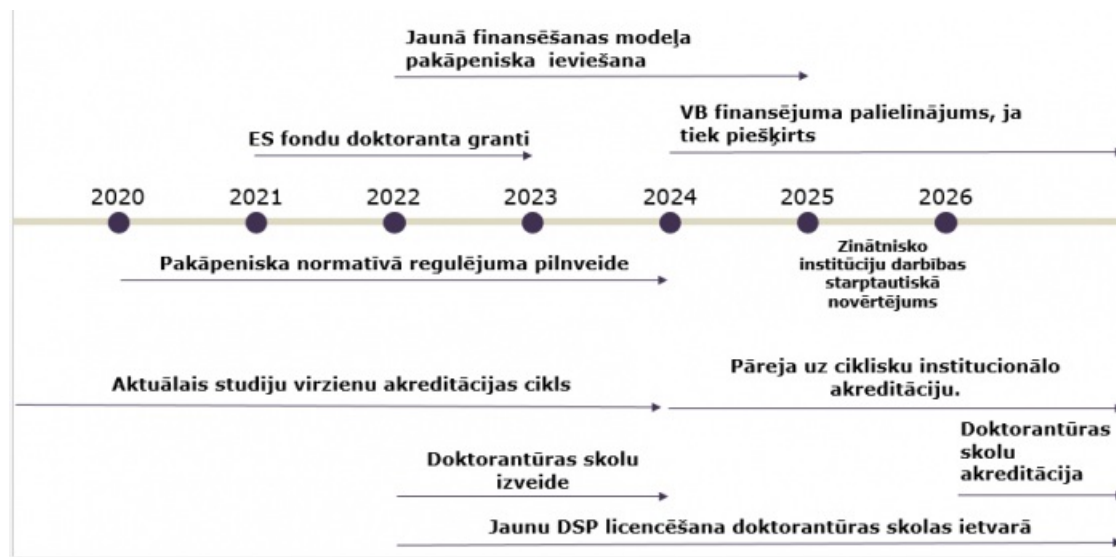
Jaunu DSP licencēšana, sākot jau ar 2022. gadu, tiks veikta doktorantūras skolas ietvarā, savukārt DSP no 2026. gada tiks izvērtētas, akreditējot doktorantūras skolu un ņemot vērā 2025. gadā plānotā Zinātnisko institūciju darbības starptautiskā novērtējuma rezultātus par augstskolu un tās DSP īstenošanas sadarbības partneri – zinātnisko institūciju. Šādi tiks atbilstoši izvērtēta DSP pētniecības vide un, profesionālās DSP mākslās gadījumā, arī tās mākslinieciskās jaunrades vide.

Visas esošās DSP, kas ir akreditētas/licencētas vai tiks akreditētas aktuālajā akreditācijas ciklā (2019.–2024), tiks īstenotas līdz to akreditācijas beigām, tādējādi nodrošinot saprātīgu pārejas periodu, lai augstskolas, kam šobrīd ir tiesības īstenot DSP, varētu pielāgoties jaunajam doktorantūras modelim.

Akadēmiskajās DSP pašreizējās promocijas padomes tiks aizvietotas ar katram promocijas darbam individuāli izveidotu promocijas padomi pēc promocijas darba iesniegšanas doktorantūras skolā.

Prasības par promocijas padomes piecu locekļu sastāvu nosaka, ka trīs padomes locekļi ir recenzenti un vismaz viens no tiem ir starptautiska mēroga ārvalsts zinātnieks. Visu promocijas padomes locekļu kvalifikācijai būs jāatbilst vismaz Latvijas Zinātnes padomes ekspertu kvalifikācijas kritērijiem. Lai kvalitatīvi izvērtētu promocijas darbu, DSP būs jānodrošina ārvalstu recenzentiem iespēju iepazīties ar promocijas darbu pilnā apmērā, kā arī iespēju pilnvērtīgi piedalīties aizstāvēšanās procedūrā. Promocijas padome tiks sasaukta uz promocijas darba aizstāvēšanas procedūru, un to organizēs attiecīgās augstskolas doktorantūras skola. Lēmumu par doktora grāda piešķiršanu vai atteikumu piešķirt grādu promocijas padome pieņems atklātā balsojumā, tādējādi nodrošinot gan promocijas procesa caurspīdīgumu, gan arī iespēju balsot attālināti.

Jaunais doktorantūras modelis tiks pilnībā ieviests līdz 2026. gada beigām.

 [Konceptuālais ziņojums](https://www.izm.gov.lv/lv/konceptualais-zinojums-par-jauna-doktoranturas-modela-ieviesanu-latvija)

<https://www.izm.gov.lv/lv/konceptualais-zinojums-par-jauna-doktoranturas-modela-ieviesanu-latvija>